

Asia: VN/489/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VN/489/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi perusopetuslakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ja lukiolakia. Esitys on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelmaa kiusaamisen, väkivallan sekä häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa.

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on täsmentää ja korjata opetustoimen säännöksiä, jotta kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan voitaisiin puuttua oikea-aikaisesti, vahvistaa oppilaan oikeusasemaa ja turvata kaikkien koulussa toimivien turvallinen oppimisympäristö.

Pyydettyinä lausuntonaan Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry toteaa seuraavaa.

Huomiot esityksestä Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta on oleellista, että oppimisympäristö on turvallinen ja kannustava. Tällä on selvä yhteys opintojen etenemiseen ja läpäisyyn. Koulukiusaamisen pitkäkestoiset vaikutukset voivat määrittää lapsen ja nuoren myöhempää elämää merkittävästi pitkälle aikuisuuteen saakka. Kouluviihtyvyydessä sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnissa

ja jaksamisessa on haasteita. Kuten esityksessä todetaan, noin kolmannes lapsista ja nuorista on joutunut joskus syrjinnän kohteeksi. Myös lasten ja nuorten koulu-uupumus on lisääntynyt.

SAK puoltaa esitystä ja pitää erittäin tärkeinä toimia, joilla työrauha ja turvallisuus turvataan kaikilla koulutusasteilla. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä tukee tätä tavoitetta. Monet koulunkäynnin ongelmat, kuten koulu-uupumus ja luvattomat poissaolot ovat koulukiusattujen nuorten keskuudessa huomattavan yleisiä.

SAK katsoo, että ehdotetut muutokset parantaisivat oppilaiden ja opiskelijoiden ja koko kouluyhteisön kouluhyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta, millä on myös oppimistuloksia parantava vaikutus.

Oppivelvollisuuden laajentuessa toiselle asteelle on perusteltua, että oppilaitoksia ja koulumatkoja turvaavat säännökset ulotetaan yhtenäisinä myös toisen asteen opintoja koskeviksi. Tätä puoltaa perustuslain mukainen oikeus oppivelvollisuuden häiriöttömään suorittamiseen.

SAK pitää erittäin tärkeänä, että häirinnän, kiusaamisen tai väkivallan kohteeksi joutuneen lapsen ja nuoren kohdalla huolehditaan henkisestä tuesta ja turvallisuudesta. Oppilashuollolla on tässä keskeinen rooli. Sen palveluiden tulee olla helposti saavutettavissa, riittäviä sekä lähellä lapsen ja nuoren kouluarkea.

Esitys sisältää myös kiusaajan oikeusturvaan liittyviä parannusehdotuksia. Lakeihin ehdotetaan täsmennettäväksi opetuksesta epäämistä koskevaa sääntelyä, jotta opiskelija saisi epäämisen aikana ja opetukseen palatessa tarvitsemansa tuen. SAK katsoo, että erottamisen aikaisella opetuksen suunnitelmalla voidaan osaltaan ehkäistä kiusaamista ja puuttua sen jatkumiseen. Koulun ja kodin yhteistyön merkitys sekä lapsen ja nuoren oikeuksien ensisijaisuus on esityksessä huomioitu osana ojentamis-, kurinpito- ja turvaamistoimia.

SAK pitää opetustoimen henkilöstön toimivaltaan esitettyjä täsmennyksiä oikeansuuntaisina ja perusteltuina. Ne edesauttavat osaltaan kiusaamisen ennaltaehkäisyä, välitöntä puuttumista häiriötilanteisiin ja kouluarjen turvaamista. SAK painottaa, että henkilöstön työturvallisuudesta ja henkisestä hyvinvoinnista huolehditaan riittävällä tavalla. Tähän tulee kohdentaa tarpeen mukaisia toimia etenkin akuuteissa vaara- ja häiriötilanteissa sekä niiden jälkihoidossa.

Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisemisen sekä kouluviihtyvyyden ja hyvinvoinnin edistämisen osalta SAK kiinnittää huomion ohjauksen ja tuen palveluihin ja niiden riittävään mitoittamiseen. Oppilaan ohjauksen ja opinto-ohjauksen tarve on jatkuvasti kasvanut ja sen kysyntä kouluissa on lisääntynyt selvästi. Niin ikään oppilashuollon ja erityisopetuksen tarve Suomessa on kasvanut. SAK kiinnittää

huomion myös kolmiportaisen tuen toteutumiseen. Siinä on ilmennyt haasteita, joiden korjaamiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa on oltava riittävät toimintaedellytykset.

SAK pitää tärkeänä, että opetussuunnitelmien perusteissa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset ohjaukselliset ja oppimiseen liittyvät tarpeet sekä kouluviihtyvyyden edistäminen. On myönteistä, että opetussuunnitelmien perusteissa eri koulutusasteilla on vahvistettu yhteisöllistä oppimista ja tekemistä niin opetuksen järjestämisessä kuin koulutuksen rakenteissakin.

SAK painottaa, että lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen on panostettava yhteiskunnassa laajalaisesti ja oikea-aikaisesti. Panostuksia tarvitaan paitsi koulutukseen myös kokonaisvaltaisesti lasten ja nuorten palveluihin, kuten lastensuojeluun, perhe- ja nuorisotoimeen sekä lasten ja nuorten monialaisiin hyvinvointipalveluihin.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Aaltonen Erja
SAK ry - Työ ja turva -osasto/Rasinaho